एकाइ ९ · मेरो देशको शिक्षा

कार्यपत्र

पूर्णाङ्क ३१

नाम _____ कक्षा _____ रोल नं. _____ मिति _____ प्राप्ताङ्क _____ / ३१

१ शब्दार्थ [३]

समूह 'क' का शब्दको अर्थ समूह 'ख' बाट पहिचान गरी जोडा मिलाउनुहोस्। समूह 'ख' का दुईओटा अर्थ बढी छन्। प्रत्येक जोडाको ०.५ अङ्क छ।

समूह 'क'		समूह 'ख'
१. ज्ञानचक्षु	☐	**क.** कुनै काम गर्न दक्ष, सिपालु
२. अनादि	☐	**ख.** छालाले बनेका बाहिरी आँखा
३. विदुषी	☐	**ग.** ज्ञानरूपी आँखा
४. सहिष्णु	☐	**घ.** एउटा युगको अन्त्य गरी अर्को युग ल्याउने
५. पोख्त	☐	**ङ.** विद्वान् महिला
६. युगान्तकारी	☐	**च.** काम गर्ने साधन
		छ. सहनशील
		ज. सुरु थाहा नभएको

२ पारिभाषिक शब्द [२]

दिइएका पारिभाषिक शब्द कुन क्षेत्रसँग सम्बन्धित छन्, लेख्नुहोस्। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

क. पाठ्यक्रम ख. रक्तचाप ग. ब्याजदर घ. गुरुत्वाकर्षण

_____

_____

३ ठिक कि बेठिक? [२]

पाठ्यपुस्तकको पृष्ठ ११४ देखि ११९ सम्म रहेको 'मेरो देशको शिक्षा' निबन्ध पढ्नुहोस्। त्यसपछि वाक्य ठिक भए ✓ र बेठिक भए ✗ चिह्न लगाउनुहोस्। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

i. राजा जनकको दरबारमा याज्ञवल्क्य, गार्गी र मैत्रेयी जस्ता विद्वान् विदुषीले शास्त्रार्थ गरेका थिए। ☐

ii. लेखकका अनुसार कर्णालीका किसानलाई होटल व्यवस्थापनको सिप सिकाउनुपर्छ। ☐

iii. लेखकका अनुसार प्रविधिबाट आउने सबै सूचना आधिकारिक र तथ्यपूर्ण हुन्छन्। ☐

iv. माध्यमिक तहसम्म निःशुल्क शिक्षालाई लेखकले गर्व गर्न लायक उपलब्धि मानेका छन्। ☐

४ निबन्धको बोध [८]

'मेरो देशको शिक्षा' निबन्धका आधारमा तलका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस्।

क. शिक्षालाई मानिसको कस्तो आँखा भनिन्छ? [१]

ख. अठार पुराणको रचना कसले गरेको भनी निबन्धमा उल्लेख छ? [१]

ग. लेखकले हरेक ठाउँको भूगोलअनुसार व्यवसायमूलक शिक्षा दिनुपर्ने कुरा किन गरेका हुन्? [२]

घ. लेखकले समालोचनात्मक चिन्तनलाई शिक्षाको मूल मर्म किन मानेका छन्? निबन्धका आधारमा लेख्नुहोस्। [४]

५ बोध प्रश्नोत्तर [४]

दिइएको गद्यांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस्।

भाइरल सन्देश

एक साँझ प्रतिमाको परिवारको मोबाइल समूहमा एउटा सन्देश आयो: 'भोलिदेखि एक हप्ता सबै विद्यालय बन्द हुने भयो। तुरुन्तै सबैलाई पठाउनुहोस्।' भाइ खुसीले उफ्रियो, तर प्रतिमाले सन्देश पठाउनुअघि केही कुरा हेरी। सन्देशमा कुनै कार्यालयको नाम थिएन, मिति पनि थिएन। उसले शिक्षा मन्त्रालय र आफ्नो विद्यालयको वेबसाइट हेरी; दुवैमा त्यस्तो कुनै सूचना थिएन। अन्त्यमा उसले कक्षा शिक्षकलाई फोन गरी। शिक्षकले त्यो सन्देश झुटो भएको बताउनुभयो। प्रतिमाले परिवारको समूहमा लेखी, "नाम र मिति नभएको सन्देश जाँचेर मात्र पठाऔँ।"

क. सन्देशमा के भनिएको थियो?
ख. प्रतिमालाई सन्देशमाथि किन शङ्का लाग्यो?
ग. सत्य पत्ता लगाउन प्रतिमाले के के गरी?
घ. प्रतिमाको व्यवहार निबन्धमा भनिएको कुन कुरासँग मिल्छ?

६ वाच्य परिवर्तन [२]

दिइएका वाक्यलाई कोष्ठकमा भनिएको वाच्यमा परिवर्तन गर्नुहोस्। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

क. दिदीले चिठी लेखिन्। (कर्मवाच्य)
ख. शिक्षकले विद्यार्थीलाई बोलाउनुभयो। (कर्मवाच्य)
ग. हामी बिहानै उठ्यौँ। (भाववाच्य)
घ. म हाँस्छु। (भाववाच्य)

७ वाक्य सम्पादन [२]

'य' र 'ए' सम्बन्धी अशुद्धि सच्याएर वाक्य पुनर्लेखन गर्नुहोस्। प्रत्येक शुद्धिको ०.५ अङ्क छ।

यउटा विद्यार्थी समए नपुगेकाले एसरी हतार गर्दै विद्यालए पुग्यो।

८ निबन्ध लेखन [४]

'मेरो सपनाको विद्यालय' विषयमा १५० शब्दसम्मको एउटा आत्मपरक निबन्ध लेख्नुहोस्।

योजना: भूमिका (विषय किन महत्त्वपूर्ण छ) — मध्य भागका तीन बुँदा, हरेकको आफ्नै अनुच्छेद — निष्कर्ष र आशा।

९ सोच्नुहोस्

[४]

सोचेर तर्कसहित उत्तर लेख्नुहोस्।

लेखकले विद्यार्थीले शिक्षकसँग पनि प्राज्ञिक बहस गर्न र फरक मत राख्न सक्नुपर्छ भनेका छन्। कक्षामा यसो गर्दा के फाइदा हुन्छ र के कुरामा ख्याल गर्नुपर्छ? तर्कसहित लेख्नुहोस्।